

Inside the Law

Jorge Méndez Blake

5 september - 31 oktober 2025

Door vaak terug te grijpen naar fundamentele werken uit wereldliteratuur verdiept de Mexicaanse kunstenaar Jorge Méndez Blake (°1974) zijn begrip van het hedendaagse. Voor deze tentoonstelling kiest hij als vertrekpunt *Voor de Wet*, een hoofdstuk uit Franz Kafka's *Het Proces*. Hij gebruikt dit bijna op een architecturale manier, zoals een gewelf rust op een zuil.

Méndez Blake gebruikt literatuur als een ruwe grondstof om een ruimte uit te werken of zelfs te bewonen. Het samenspel tussen literaire praktijk (lezen en schrijven) en architectuur is een van de bijzonderheden van zijn werk. Voor *Inside the Law*, zijn vijfde solotentoonstelling in de galerie, verwijst hij rechtstreeks naar de parabel die een abt vertelt aan Josef K., de beroemde protagonist uit *Het Proces*.

Deze allegorie vertelt het verhaal van een man die voor de deur van de Wet staat en die verhinderd, of beter gezegd, zonder hulp gelaten door de deurwaarder, de drempel nooit overschrijdt, ook al was deze bestemd voor hem en hem alleen.

Vanuit dit fragment, dat overvloedig becommentarieerd is maar door Kafka nooit zelf uitgelegd werd (laten we niet vergeten dat vrijwel al zijn geschriften vernietigd hadden moeten worden na zijn dood, als zijn executeur niet had besloten ze te bewaren en te publiceren...), stelt Méndez Blake een polyfone tentoonstelling samen, bestaande uit teksten, schilderijen, sculpturen, tekeningen en een video.

Door zich los te maken van Kafka's tekst, brengt Méndez Blake werken samen die we vandaag onvermijdelijk contextualiseren en interpreteren vanuit een politiek, ethisch of moreel perspectief. Het gaat er minder om Kafka te herlezen, dan wel om verbanden te leggen tussen een verhaal dat meer dan een eeuw geleden werd geschreven en een actuele situatie die duidelijk littekens draagt van absurditeit, onrecht, opsluiting, buitensporige macht en tirannie.

In de ruimte rechts is een muur bedekt met schilderijen die korte teksten, losse zinnen en chaotische grammatica vertonen. De zinnen zijn samengesteld uit verwisselde woorden en balanceren soms op de rand van onbegrijpelijkheid. Interpretatie is in het algemeen altijd onderhevig aan een veelheid van standpunten. Zou dit een metafoor kunnen zijn voor de inspanning die nodig is om de Ander te begrijpen? De zinnen zouden banaal kunnen lijken of louter stijloefeningen zijn, maar wie ze leest merkt dat ze allemaal verwijzen naar de notie van een muur. "A wall contains a universe", "The ocean is a wall", "A book can destabilize a wall", "A wall has neither beginning nor end", ...

De muur is een van de essentiële elementen van elke menselijke constructie. Maar hij verdeelt en beschermt tegelijk. Het is een scheidslijn die speelt met het idee van een grens, tussen buiten en binnen, openbaar en intiem. Een alledaagse constructie in één opzicht, maar hij kan uiterst polariserend en beladen zijn met militaire, ideologische of religieuze spanningen. De actualiteit herinnert ons daar pijnlijk genoeg voortdurend aan.

Tegenover deze "muur van schilderijen" integreren twee schijnbaar monochrome doeken de volledige (zij het onleesbare en in het Engels vertaalde) tekst van het hoofdstuk *Voor de Wet* van Kafka, terwijl een sculptuur op een spiegeland voetstuk de kwetsbaarheid van elke ontmoeting toont. Twee schermen vervolledigen deze ruimte en tonen een video van een vrouwenhand die onophoudelijk op een metalen deur bonst. Dit gewelddadige, lawaaiige gebaar duidt op een onrecht of urgentie. De dubbelzinnigheid wordt versterkt door de licht verschoven temporaliteit van de twee video's. Het kan het gebaar zijn van iemand die opgesloten zit en dringend wil worden bevrijd, of van iemand die met urgentie naar binnen wil. In beide gevallen gaat het om iemand die gehoord wil worden en vraagt om de deur te openen. Indirect verwijst deze video naar de notie van grens en territorium, van privé en publiek, van vrijheid en opsluiting.

In de ruimte links wordt de bezoeker bijna verhinderd binnen te gaan door een hoge, zware en stevig verankerde cilinder-vormige structuur van tweekleurige bakstenen. Het absurde karakter wordt nog versterkt door de circulariteit en de onmogelijkheid om naar binnen te gaan. Moeten we dit een monument noemen? Maar wat is een monument anders dan een constructie bedoeld om te herinneren, opgericht om ons iets of iemand in gedachten te houden die niet vergeten mag worden? Hier echter lijkt de structuur op het eerste gezicht een absurde en nutteloze rol te vervullen. Is het een vesting? Een gevangenis? Bij nader inzien ziet men een klein stukje papier, tussen de bakstenen geschoven, waarop staat: "Every wall can be torn down".

Elke muur kan worden afgebroken. Een monument dat ons eraan herinnert dat het tot stof kan worden herleid. Een absurde constructie die spreekt over haar eigen verdwijning.

Wanneer men de constructie omcirkelt, herinnert een reeks tekeningen aan de leidende figuur van deze tentoonstelling: een portret van Kafka, deels stil, met de helft van zijn gezicht uitgewist, eerst zonder hoed en vervolgens, in een andere tekening, met hoed. Andere tekeningen tonen begrensde ruimtes, schijnbaar zwevend, met onderschriften die het domein van de Wet beschrijven. De concepten van opsluiting, scheiding en isolement worden versterkt door de waanzin van de kafkaëske litanie “There he sits for days and years”, maniakaal herhaald in een polyptiek zorgvuldig getypt op een typemachine.

Vragen over macht, hiërarchie en absurde dialogen worden opgeroepen in de achterzaal in een reeks werken op papier. Door de kunstenaar gecomponeerd, spelen deze dialogen zich af in een gevangenis voor dichters. Ze evoceren repressie, herinnering, het verstrijken van de tijd (“What will you do in the prison ruins?”), taalkunde, de toestand van menselijke machteloosheid tegenover onrecht (“The law has no entrance”),... Geconfronteerd met deze soms absurde en vaak verontrustende uitspraken ontvouwt zich een installatie, bestaande uit 400 ballen van verkreukeld papier (in werkelijkheid vellen aluminium) waarop de laatste pagina van een onvoltooid gedicht van de Griekse dichter Constantine Cavafy is gereproduceerd.

Dit werk, getiteld *From an Unfinished Poem*, is evenzeer een toespeling op de twijfel die elke kunstenaar achtervolgt en de mogelijke onmacht om een werk te voltooien, als een verwijzing naar censuur en de wens van bepaalde machten om te verhinderen dat mensen zelf lezen en nadenken. Daarmee roept het ook opnieuw de vraag op naar het lot en de postume publicatie van Kafka's werk. Enerzijds stellen veel werken in de tentoonstelling de notie van grenzen in vraag, anderzijds speelt dit werk met het idee van een plaats die voortdurend open is, zonder grenzen of afbakeningen, die metaforisch kan worden opgevat als het rijk van de verbeelding zelf. Verbeelding, de pijler van het denken, moet onvermoeibaar gekoesterd worden. Het is door steeds opnieuw te denken en te herdenken dat de mens zichzelf kan aanvaarden en zijn gelijke kan verwelkomen. Het is dus niet onlogisch om deze tekst te besluiten met de drie bronzen deursloppers die, bij het overschrijden van een drempel, de notie van bezoek aan de Ander en van fysieke toegang tot een Elders bevragen. Dat de grens (de deur, de muur) het einde van iets betekent, spreekt vanzelf, maar men moet ook zien dat zij het begin van iets anders is.

Met *Inside the Law* laat Méndez Blake zien dat kunst kan worden opgevat als een asiel, een toevluchtsoord. Hij herinnert ons ook aan de onhoudbare situatie om gescheiden te worden van het eigen leven, en dus van de eigen plaats, zoals de man in Kafka's parabel. Het is van essentieel belang om, om in harmonie met de wereld te kunnen leven, zich niet op te sluiten binnen de enge grenzen van zichzelf, maar de gemeenschappelijke ruimte en de verdeling van territorium steeds opnieuw te herdenken. En precies daarin schuilt een paradox: evenzeer als het noodzakelijk is samen te bouwen, dus muren op te richten, is het noodzakelijk ze neer te halen om de Ander thuis te verwelkomen en de edele betekenis van gastvrijheid te herstellen.

--

Jorge Méndez Blake presenteerde solotentoonstellingen bij Marfa Contemporary, MCA Denver, het Museum of Latin American Art in Los Angeles (Verenigde Staten), in Kunsthalle Mulhouse (Frankrijk), in Museo d'Arte Contemporanea Villa Croce in Genua (Italië), evenals in MUAC en Museo Tamayo in Mexico-Stad (Mexico).

In 2024 opende het Museo de Arte Contemporáneo de Monterrey MARCO *Literary Proscenios*, een grote retrospectieve tentoonstelling gewijd aan de kunstenaar. *Literary Proscenios* belichtte meer dan twintig jaar van zijn carrière, toonde de vele strategieën waarmee Méndez Blake literatuur en architectuur met elkaar verbindt, en liet zien hoe hij tekst kan vertalen tot een ruimtelijke en visuele constructie.

Daarnaast nam hij deel aan talrijke groepstentoonstellingen in internationale instellingen zoals de Southern Alberta Art Gallery in Alberta (Canada), de Frankendael Foundation in Amsterdam (Nederland), het Carré d'Art – Musée d'art contemporain de Nîmes en het Musée d'Art Moderne de Paris (Frankrijk), de 13e Biënnale van Istanbul (Turkije), de Cisneros Fontanals Art Foundation en het Bass Museum, beide in Miami, en het Aspen Art Museum (Verenigde Staten), de Fundación Jumex in Mexico-Stad (Mexico), evenals de Queensland Art Gallery en de National Gallery of Victoria in Melbourne (Australië).